

BUDGETINZICHT
PRESENTEERT

WAKOSTA?!

VIA EEN **GRATIS** INTERACTIEF PARCOURS
KOMEN JONGEREN TE WETEN WAT HET
LEVEN OP EIGEN BENEN KOST.

16+

INFO via www.bizoostvlaanderen.be
biz@cawoostvlaanderen.be

biz
OOST-VLAANDEREN

Vlaanderen
verbeelding werkt

VOORWOORD

Welkom in WAKOSTA?!, het inleefparcours voor jongeren.

In dit draaiboek kan je alles terugvinden wat noodzakelijk is om het parcours met jongeren probleemloos te doorlopen en te begeleiden.

WAKOSTA?! bestaat uit verschillende levensdomeinen. Het parcours start bij het domein inkomen. De volgorde waarin het parcours verder wordt doorlopen is volledig vrij te bepalen.

Het is de bedoeling dat je als leerkracht zelf je eigen groep begeleidt. Voor de start van het inleefparcours WAKOSTA?! voorzien wij een train-de-trainer voor leerkrachten. Tijdens deze train-de-trainer wordt het draaiboek toegelicht, krijgen leerkrachten een uitgebreide rondleiding en extra tips bij het parcours.

In dit draaiboek nemen we [getuigenissen van mensen in armoede](#) op. 1 op 7 Vlamingen leeft in armoede. In alle scholen, in alle klassen zitten leerlingen in armoede. Met deze getuigenissen willen we leerkrachten, en zo ook leerlingen stil laten staan bij de realiteit rond armoede. De getuigenissen vormen een extra onderdeel tijdens het doorlopen van het parcours.

Voor meer informatie verwijzen wij graag naar onze inspiratiegids aangeduid met een boekje.

Om een gepaste uitleg aan jongeren te geven is de informatie uit de gids een must.

In de inspiratiegids staat niet alleen meer informatie, maar ook enkele lestips bij onderwerpen (vb. verschil tussen bruto en netto) die niet worden opgenomen in het WAKOSTA?! Inleefparcours.

In het parcours wordt gewerkt met de Waksota?!-app. Een handige budgetapp waarmee je inkomsten en uitgaven kan bijhouden. Zelf als leerkracht al eens de wakosta-app doorlopen kan daarom handig zijn.

INHOUD

VOORWOORD2

SITUERING

DEEL 1: DOMEIN INKOMEN & IDENTITEIT

DEEL 3: DOMEIN GEZONDHEID

DEEL 4: DOMEIN HUISHOUDEN

DEEL 5: DOMEIN ONTSPANNING

EXTRA

DEEL 6: ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN

DEEL 7: NABESPREKING

Uit onderzoek van het CEBUD¹ (Centrum voor Budgetadvies en -onderzoek) zien we dat een groeiende groep jongvolwassenen wordt geconfronteerd met financiële moeilijkheden. Ongeveer één op de acht jongeren uit de derde graad secundair onderwijs vertoont financieel risicogedrag. In deze groep van adolescenten zien we dat er nood is aan het **versterken van financiële vaardigheden**, het versterken van een **kritische houding** en het ontwikkelen van **weerbaarheid tegen beïnvloeding door o.a. reclame en kredieten**. Om hier ten volle op in te zetten, creëerde BIZ het WAKOSTA?! inleefparcours.

Het WAKOSTA?! inleefparcours is een initiatief van **BudgetInZicht (BIZ) Oost-Vlaanderen**. BIZ is een samenwerkingsverband tussen de OCMW's, het CAW en de Verenigingen Waar Armen Het Woord Nemen. BIZ zet in op preventie van schuldenlast en kwaliteitsverbetering van de schuldhulpverlening.

DOEL?

‘WAKOSTA?!’ is een interactief parcours met als doel jongeren kennis te laten maken met de **verschillende aspecten van het zelfstandig leven en de financiële gevolgen/keuzes**. Tijdens dit parcours krijgen de jongeren een inkomen toegekend en worden ze uitgedaagd om keuzes te maken. De uitdaging bestaat erin hun **budget doorheen het parcours in evenwicht te houden**. De thema's die binnen het parcours aan bod komen zijn: inkomen, wonen, gezondheid, huishouden, ontspanning, kredieten en gokken.

VOOR WIE?

Het inleefparcours ‘WAKOSTA?!’ is ontworpen voor jongeren vanaf 16 jaar.

¹ Financieel risicogedrag bij jongeren. (z.d.). CEBUD. <https://www.cebud.be/financieel-risicogedrag-bijjongeren>

Het is belangrijk dat de jongeren vanaf deze leeftijd leren wat het leven op eigen benen kost. Scholen en diverse jongerenorganisaties kunnen zich inschrijven voor deze vorming.

LINK MET DE EINDTERMEN

Economische en financiële competenties

- Inzicht ontwikkelen in consumptiegedrag, inkomensverwerving en financiële producten om budgettaire gevolgen op korte en lange termijn in te schatten.

DOELSTELLINGEN VAN HET PARCOURS

- De jongeren hebben zicht op relevante aspecten van de sociale wetgeving en het arbeidsrecht.
- De jongeren hebben zicht op de verschillende inkomsten en uitgaven.
- De jongeren kunnen inkomsten en uitgaven bijhouden met behulp van een budgetplan.
- De jongeren kunnen reclame en kredieten herkennen.
- De jongeren kennen de gevaren van gokken.
- De jongeren kunnen keuzes maken rekening houdend met een bepaald budget.
- De jongeren kunnen minstens 1 tip formuleren om energie te besparen.
- De jongeren kennen de verschillende hulpverleningsvormen die worden aangeboden in het CAW, OCMW en JAC
- De jongeren kunnen reflecteren over hun eigen uitgavenpatroon.

DEEL 1: DOMEIN INKOMEN & IDENTITEIT

DOEL

Tijdens dit domein krijgen de jongeren zicht op de mogelijke **inkomsten**: werknemer, werknemer maatwerkbedrijf, leefloon, ziekte-uitkering en werkloosheidsuitkering. De jongeren krijgen een van deze statuten en het bijhorende bedrag waarmee ze het hele parcours zullen doorlopen.

BENODIGDHEDEN

- Portefeuilles
- Budgetplannen op clipboard
- Verschillende inkomens met uitleg OF een smartphone per duo wanneer men de wakosta-app 'Wakosta' gebruikt
- Balpennen

"Mijn inkomen werd onverwacht een week later gestort. Ik kon geen fruit meegeven met mijn dochtertje voor school, ik kon de vuilbakken niet buitenzetten omdat er geen geld meer op mijn afhaalrekening stond waardoor er heel de week een irritante geur in huis hing. Ik liep die week op de toppen van mijn tenen. Hoewel ik de afspraak met de psycholoog goed kon gebruiken, heb ik ze toch geannuleerd omdat ik haar niet kon betalen en ik mij daarvoor schaamde."

Getuigenis van mama Nathalie - Mensen voor Mensen
uit Aalst - vereniging waar armen het woord nemen

OPDRACHT 1: EIGEN INKOMEN VERWERVEN/VERKRIJGEN

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Een toelichting bij de verschillende inkomens wordt best gegeven voor de komst naar het inleefparcours. De jongeren kunnen op locatie hiervan een korte opfrissing krijgen en zo vlotter starten aan het parcours.

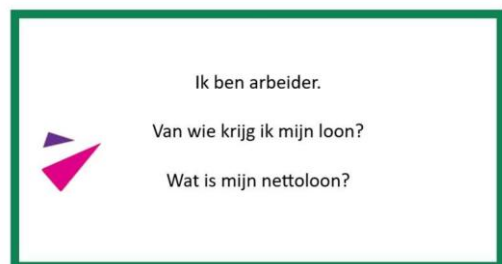

De jongeren zitten in een kring en moeten een partner kiezen waarmee ze het hele parcours zullen doorlopen. Als de duo's werden gevormd, gaat de begeleider rond met de tas waarin verschillende portefeuilles zitten. Elk duo neemt 1 portefeuille uit de tas. **In elke portefeuille zit een bepaald inkomen.** Als leerkracht kan je er ook voor kiezen om alle jongeren hetzelfde inkomen te geven.

- **Werknemer (diploma secundair en diploma hoger onderwijs)**
- **Werknemer maatwerkbedrijf**
- **Leefloon**
- **Ziekte-uitkering**
- **Werkloosheidsuitkering**

De jongeren moeten zelf nog achterhalen hoeveel het inkomen is. In de doos met portefeuilles zitten namelijk ook loonbrieven. Belangrijk is dat jongeren daarop het inkomen zoeken of berekenen.

De begeleider vraagt aan de klas wie welk kaartje heeft getrokken en vraagt/geeft een woordje uitleg bij elk soort inkomen. De jongeren zoeken de loonbrief die overeenkomt met hun statuut en beantwoorden de vragen.

Meer uitleg bij de verschillende lonen vind je in de inspiratiegids.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Bespreek een aantal zaken om de jongeren een compleet beeld te geven.

- Wat is het verschil tussen netto en bruto?
- Wat zijn (extralegale) voordelen? Denk aan auto, gsm, maaltijdcheques, vakantiegeld.
- Is het loon het enige dat ertoe doet om voor een job te kiezen?
- Welke andere, niet betaalde voordelen, kan een job hebben? Denk aan glijdende uren, verlof buiten vakanties, thuiswerken, ...

Mevr. J. Degeld
Straatjemetgeld 20
9000 Gent

Contact
Contactcenter
T 09/333.55.00
E solidaris.be/contact

Ons Kenmerk

Zwijnaarde,
postdatum.

Mevrouw,

Ingevolge uw arbeidsongeschiktheid van 06.02.2024 tot en met 17.03.2024, hebben wij het bedrag van uw daguitkering vastgesteld.

Deze uitkering hebben wij berekend op basis van de inlichtingen die ons door uw werkgever werden meegedeeld op het inlichtingsblad uitkeringen.

Het bedrag van uw referteloan, omgezet in de 6-dagen week, bedraagt 55,3395 EUR/dag (bruto maandwedde/26).

Vanaf 07.03.2024 zal uw daguitkering 60 % van het loon bedragen : 33,20 EUR/dag.

Uw uitkeringen worden u tweemaal per maand uitbetaald naar rato van 6 dagen per week en toegekend tot daags voor uw werkhervatting.
Kijk op onze website wanneer uw uitkering betaald wordt.
Ga naar "www.solidaris.be" en zoek op 'betaalkalender'.

Sociaal Secretariaat

BROUWERIJSTRAAT
9001 GENT

035-0000097-96 (0) 42/1 99199.04.3 00502

BVBAIKGEEFGEENGGRATISGELD
MONEYSTRAAT 1
9000 GENT**Loonbrief**

42/1 99199.04.3 00502

Loonperiode: 01.09.2024 - 31.09.2024

Soort Ref. berekening: Bezoldiging 1080410-142129

Basisloon: 2.699,63

Geboortedatum: 24.04.1957

Rijksregisternummer: 570424-002-18

Nationaliteit: Belg

Mevrouw D. INEROS
LINDENLAAN 1A 9052
ZWIJNAARDE

Soc. status:	Werknemer volledig onderworpen	Freestafel:	gewoon belastingplichtige (281.10)
Categorie:	Bediende	Burg. status:	Ongehuwd
Sub-cat.:	Niet van toepassing	Freestafel:	gehuwd
Rijks:	Voltsjds	Kinderen:	00 00
Regime:	5-dagen week	Echgenote:	0 0
Aard contract:	Onbepaalde duur	Anderen:	0 0
In dienst:	01.01.2024	Werkn. min.-sal.:	0 0
Anc. firma:	01.01.2024		
Anc. sector:	01.01.2024		
Paritair comité:	01.01.2024		
Beroepsraad:	200.000 Paritair comité aanvullend voor bedienden		
Functie:			
Grond:			

Deze loonbrief maakt deel uit van uw individuele rekening.

Loon code	Dagen	Uren of aantal	Waarde	Coëfficiënt of commentaar	Bedrag EUR	Omschrijving		
000	20	144,00			2.639,50	Bezoldiging		
220	1	8,00			107,42	Betaalde feestdag		
290		4,00			53,71	Vakantie		
					2.799,63	** Totaal bruto onderworpen aan RSZ		
					-365,91	Persoonlijke RSZ bijdrage		
756					+2.413,72	** Belastbaar		
					-282,60	* Bedrijfsvoorheffing		
					2.131,12	** Netto		
045		20	1,1200		-22,40	Maaltijdbiljetten		
680					-11,35	Bijzondere bijdrage sociale zekerheid		
					2.027,37	*** Netto te betalen		
					2.027,37	Op fin. rek. 000-0000012-12		
						Op naam van : M. DINEROS		
708					12,50	Vermindering BV Vlaams Gewest		
615		20	4,4600		687,04	Patronale RSZ bijdrage		
					89,20	Patronale lasten maaltijdbiljetten		
Omschrijving				saldo op 01.10.2024	01.09.2024 - 31.09.2024	saldo op 31.09.2024	Jaarcumul	
					+	-	+	-

Dit document kan u op een veilige en snelle manier elektronisch bezorgd worden via Certipost. Voor meer info contacteer uw klantenservice.

Ik ben arbeider.

Van wie krijg ik mijn loon?

Werkgever: vzw Kassa K

Wat is mijn nettoloon? 2.233,61EUR

Ik ben bediende.

Van wie krijg ik mijn loon?

Werkgever: bvba IkGeefGeenGratisGeld

Wat is mijn nettoloon? 2.162,00 EUR

Ik ben arbeidsongeschikt.

Van wie krijg ik mijn loon?

Mutualiteit:(Solidaris)

Wat is mijn nettoloon? 1.550,00 EUR
(gemiddelde van 26 dagen per maand)

Ik ontvang een leefloon.

Van wie krijg ik mijn loon?

OCMW(Deinze)

Wat is mijn nettoloon? 1.367,34 EUR

Ik ben tijdelijk werkloos.

Van wie krijg ik mijn loon?

RVA via een vakbond (ACV)

Wat is mijn nettoloon? 1.540,00 EUR
(gemiddelde van 24 dagen, feestdagen
worden niet betaald)

OPDRACHT 2: BUDGETPLAN

De jongeren downloaden de Wakosta-app op hun smartphone. Dit vraag je best op voorhand om hoge kosten voor mobiele data te vermijden. Leg uit wat de bedoeling is van budgetteren: Door je inkomsten en uitgaven bij te houden, krijg je een handig overzicht. Je ziet waar veel/weinig geld naartoe gaat en waar je eventueel kan besparen. Door de wakosta-app te gebruiken in het parcours, stimuleer je de jongeren de wakosta-app mee te nemen naar hun dagelijkse leven.

OF

Werk je liever niet met de wakosta-app? Deel de budgetplannen uit (1 per duo) en leg uit wat de bedoeling is van het budgetplan en hoe het moet ingevuld worden. Benadruk dat het parcours wordt doorlopen in duo, maar dat de aankopen gebeuren als alleenstaande.

De jongeren vullen hun startbudget (inkomen) in en moeten naargelang de gekozen uitgaven hun budget in evenwicht houden. De jongeren vullen hun uitgaven doorheen het parcours steeds in in de wakosta-app of op hun budgetplan.

ZONE	BEDRAG
INKOMSTEN (samen met niet-pact werkende/ leefloon/ werkloos/ beroepsinschakelingszijd)	
WONEN	
Huur	
Gas en elektriciteit	
Eventuele korting	
Water	
Verzekeringen	
Belastingen	
Hutrood	
GEZONDHEID	
Mutualiteitsbijdrage	
Zorgpremie	
Andere verzekeringen	
Receptgeld bij de dokter	
HUISHOUDEN	
Eten en drinken	
Verzorging en onderhoud	
Kledij	
Huissparen	
Telefoon abonnement	
Internet abonnement	
Vervoer	
ONTSPANNING	
Sport/ Culturele activiteiten/ Uitgaan/ Reizen	
EXTRA	
Onvoorziene kosten	
Giften	
Tot alle uitgaven die er binnen het totaal bedrag dat je tot uitgaven per maand	TOTAAL
Truk het totaalbedrag af van het inkomen dat je aan het begin van de maand kreeg. Hoeveel kun je sparen?	SPAREN

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Voor sommige leerlingen kan het een uitdaging zijn om tijdens het doorlopen van het parcours meteen de app te gebruiken. Laat de leerlingen dan het budgetplan gebruiken om daarmee het budgetplan in te vullen bij afloop.

@bizoostvlaanderen

Open de wakosta-app, druk op het plusteken onderaan. Druk nu op 'IN' en voer het startbudget in. Bij categorie kies je om welk inkomen het gaat. Je kan het inkomen een omschrijving geven. Selecteer de datum van vandaag kies voor een maandelijkse frequentie van inkomen en sla de transactie op.

Meer uitleg over budgetteren en waarom een budgetplan zo belangrijk is vind je in de inspiratiegids.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: In het WAKOSTA?! inleefparcours worden de verschillende uitgaves genoteerd volgens levensdomeinen. Dit is een eerste kennismaking met budgetteren.

Buiten het parcours worden uitgaves vaak ingedeeld in vaste kosten per jaar, vaste kosten per maand en leefgeld. Een onderscheid is nodig omdat de vaste kosten betaald moeten worden en steeds terugkomen. Op het einde van het parcours kan je met de jongeren overlopen dat het belangrijk is om voor te bereiden op de vaste kosten die jaarlijks komen

Vb. Bijdrage aan de mutualiteit en zorgpremie: Opeens moet je 150 euro ophoesten, dat is moeilijk als er niets aan de kant staat. Voorzie geld voor onvoorziene omstandigheden of zet maandelijks geld aan de kant voor kosten die jaarlijks terug komen.

DEEL 2: DOMEIN WONEN

DOEL

In het domein 'wonen' kunnen de jongeren allerlei zaken met betrekking tot huisvesting aanschaffen. Ze kunnen hier een huis huren of kopen, energiebesparende tips doornemen en een keuze maken uit verschillende verzekeringen.

BENODIGDHEDEN

- Budgetplan/een smartphone per duo
- Banner energiebesparende tips
- Bord samenhuizen
- Brievenbussen en enveloppes
- Banner immo
- Wasknijpers
- Houten huisjes verzekeringen

Een alleenstaande mama met een zoon van 8 jaar slaagde er niet in om een woning te vinden binnen de opzegperiode van 6 maanden. "Bij elk bezoek waren er minstens 50 andere kandidaten aanwezig." Sinds 1 juli verblijven ze in de nachtopvang. "Je moet geluk hebben dat er nog bedden vrij zijn."

Mama Sara - Mensen voor Mensen Aalst –
vereniging waar armen het woord nemen.

"We hebben gisteren buiten geslapen. Op straat. Het was koud."

Zoon van Sara - Mensen voor Mensen Aalst –
vereniging waar armen het woord nemen.

OPDRACHT 1A: EEN WONING ZOEKEN VIA 'IMMO

WAKOSTA?!'

De jongeren maken een keuze uit verschillende huurhuizen of koopwoningen. De huurprijs of lening kunnen de jongeren op deze banner zien. Ze noteren deze huurprijs of lening in de wakosta-app of op hun budgetplan.

Bij de keuze horen twee extra opdrachten, lees verder op de volgende pagina.

! JE GAAT ALLEEN WONEN, KIES EEN WONING DIE PAST BIJ JE BUDGET. NOTER DE HUURPRIJS OF LENING OP JE BUDGETPLAN. KLIK VOOR JE MAANDELIJKE KOSTEN IN DE BUDGETPLANEERDER.

WAKOSTA?! IMMO

- 1. Appartement in een comfortabel appartement (€350)
- 2. Sociale woning (€350)
- 3. Gerenoveerde nieuwbouw woning met garage en tuin (€890)
- 4. Nieuw appartement (€720)
- 5. Gezellige studio (€540)
- 6. Nieuwbouwwoning (€1500)
- 7. Gezellige rijwoning (€670)
- 8. Te koop 295.000 (€1150)
- 9. Gerenoveerde rijwoning te koop 320.000 (€1250)

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Enkel de jongeren die recht hebben op een sociale woning kunnen deze woning kiezen (mensen met een leefloon). Het is daarbij belangrijk te vermelden dat de wachtlijsten voor een sociale woning lang zijn, zeker voor een grote gezin. Gemiddeld staat een huishouden 4 jaar op de wachtlijst.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

VOEG TOE

IN UIT SPAREN

€ 82

Energie

elektriciteitsfactuur

6 mei 2024

Elke maand

OPSLAAN

Jongeren noteren het budget naast de juiste term in de wakosta-app of op het budgetplan.

OF

Jongeren vullen de huurprijs of kostprijs van de lening aan op de wakosta-app. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Woning' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijks frequentie van betaling en sla de transactie op.

OPDRACHT 1B: IS SAMENHUIZEN IETS VOOR MIJ?

Jongeren die kozen voor de optie ‘samenhuizen’ op de immo banner doen een extra test. Met deze test laten we de jongeren nadenken of samenhuizen wel echt iets voor hen is. **Samenhuizen is goedkoper, maar niet altijd makkelijker.**

- STAP 1: De jongeren bekijken de voorkant van het bord en lezen de stellingen.
- STAP 2: De jongeren hangen een wasknijper naast de stelling die het best bij hen aansluit.
- STAP 3: Als alle stellingen gelezen zijn, bekijken de jongeren de achterkant van het bord en tellen ze hun punten op.
- STAP 4: De jongeren lezen bovenaan op het bord (licht paarse kader) welke aanbeveling overeenkomt met hun score. Afhankelijk van hun punten komen ze te weten of samenhuizen bij hen past.
- STAP 5: Kozen de jongeren juist, dan gaan ze door met het parcours. Past deze manier van wonen toch niet bij de jongere, dan kiezen ze een andere woonst.

Tel hieronder je score op.

SCORE 0, 1 OF 2: Samenhuizen is voor jou niet ideaal. Met iemand samenleven zorgt bij jou mogelijks voor frustraties en zelf ruzies. Je doet graag je eigen ding. Kies een andere woning op het immo bord.

SCORE JE 3, 4 OF 5: Met samenhuizen kan je geld besparen en kosten delen. Het kan ook heel fijn zijn om nieuwe mensen te leren kennen of met je vrienden samen te wonen. Denk er toch goed over na of dit echt iets voor jou is. Elk voordeel heeft z'n nadeel. Lijkt samenhuizen na het lezen van de stellingen toch niet voor jou, kies dan een andere woning op het immo bord.

SCORE 6, 7 OF 8: Samenhuizen is voor jou ideaal. Van samenhuizen met andere mensen word je gelukkig.

OPDRACHT 2A: ENERGIEFACTUREN IN DE POST

Elke huis heeft een huisnummer dat overeenkomt met een brievenbus. De jongeren openen de brievenbus en bekijken de facturen van EGW (Elektriciteit, gas en water). Deze facturen moeten ze betalen en dus invullen in de wakosta-app of op het budgetplan.

Post en administratie bijhouden is belangrijk, meer uitleg vind je in de inspiratiegids.

De facturen voor water en elektriciteit zijn maandelijks of drie/viermaandelijks. Het totaalbedrag moet dus mogelijks gedeeld worden door 3 /4

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Het energielabel van een huis speelt tegenwoordig een belangrijke rol. Het is de bedoeling dat jongeren deze kosten vergelijken met elkaar. De jongeren merken zo op dat de facturen hoger of lager zijn afhankelijk van hun energielabel.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

Jongeren noteren de factuurbedragen naast de juiste term op het budgetplan

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om de bedragen in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult de bedragen in. Je kiest de categorieën 'Energie' en 'Water' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijks/ 3 maandelijks frequentie van betaling en sla de transactie op.

OPDRACHT 2B: PROVINCIEBELASTINGEN N IN DE POST

Elke huis heeft een huisnummer dat overeenkomt met een brievenbus. In de brievenbus zit ook de factuur van de provinciebelasting. Dit is een jaarlijkse factuur. Het totaalbedrag moet dus gedeeld worden door 12.

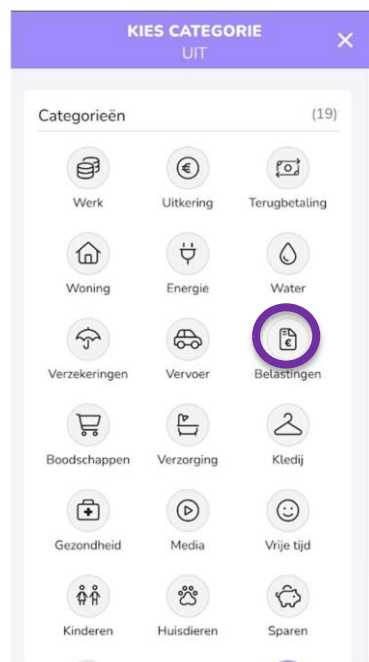
NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

Jongeren noteren de factuurbedragen naast de juiste term op het budgetplan de categorie 'Belastingen'.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om de bedragen in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult de bedragen in. Je kiest de categorie 'Belastingen' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een jaarlijkse frequentie van betaling en sla de transactie op.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Op de brievenbus hangt ook een sticker 'neen reclame'.

Op deze manier maken we reclame bespreekbaar.

- Op welke manier wordt je verleid door reclamemakers? (reclame op tv tijdens je favoriete programma, acties '1+1 gratis', acties op basis van eerder gekochte items,)
- Hoe kan je weerstaan aan reclame? (stel jezelf de vraag 'heb ik dat product echt nodig?', probeer te weerstaan aan aanbiedingen door een boodschappenlijstje op te stellen en je eraan te houden).

OPDRACHT 3: ENERGIEBESPARENDE TIPS ZOEKEN

Op een banner zien de jongeren een tienerkamer.

Help deze tiener om energie te besparen! Noteer 5 tips op de achterkant van het budgetplan.

Eenmaal de tips genoteerd of opgesomd, kunnen de jongeren bij de leerkracht de tips controleren.

Hebben de jongeren meer uitleg nodig over de tips, dan vinden ze die op de achterzijde van de banner.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Sommige leerlingen lopen de banner voorbij. Leerkrachten kunnen de banner verplaatsen en samen met de leerlingen de banner in de kring bespreken. Gelieve de banner, en andere objecten, steeds terug te plaatsen.

ENERGIEBESPARENDE TIPS	
Wil je gratis profiteren van extra warmte in huis?	Open de gordijnen om zonlicht en warmte binnen te laten
Waarom zou je energie verspillen als je het niet gebruikt?	Gebruik je het apparaat niet , zet het uit of gebruik een stekkerdoos tegen sluipverbruik
Wist je dat je energiekosten kunt verminderen door één simpele aanpassing?	Hang geen kledij of gordijnen over de verwarming
Liever comfy in een hoodie dan in je short met de verwarming op 30 graden	Nieuw seizoen, nieuwe kledij! Pas je kledij aan naar het seizoen en bespaar wat centjes
Hoe houd je je favoriete jeans langer mooi én zorg je dat je energiefactuur laag blijft	Was broeken minder vaak voor langere levensduur & lagere energiekosten
Wist je dat LED-lampen veel minder energie verbruiken?	Gebruik LED- verlichting en vergeet niet de lichten uit te doen als je weggaat. Easy bespaar tip!
Wist je dat een laptop zuiniger is dan een desktop	Zet de helderheid lager om nog meer energie te besparen . Heel slim en gemakkelijk!
Wil je comfortabeler slapen en tegelijkertijd geld besparen?	Zet de verwarming lager bij het slapengaan
Ieuw! schimmel op je muur! Wil je hoge kosten voor schimmelverwijdering vermijden ?	Natte was brengt extra vocht in je kamer, dus zorg dat je goed ventileert
Wist je dat frisse lucht niet alleen gezonder is, maar ook geld bespaart ?	Verlucht je kamer 2x per dag zodat ongezonde binnenlucht weg kan en frisse lucht beter opwarmt in de winter

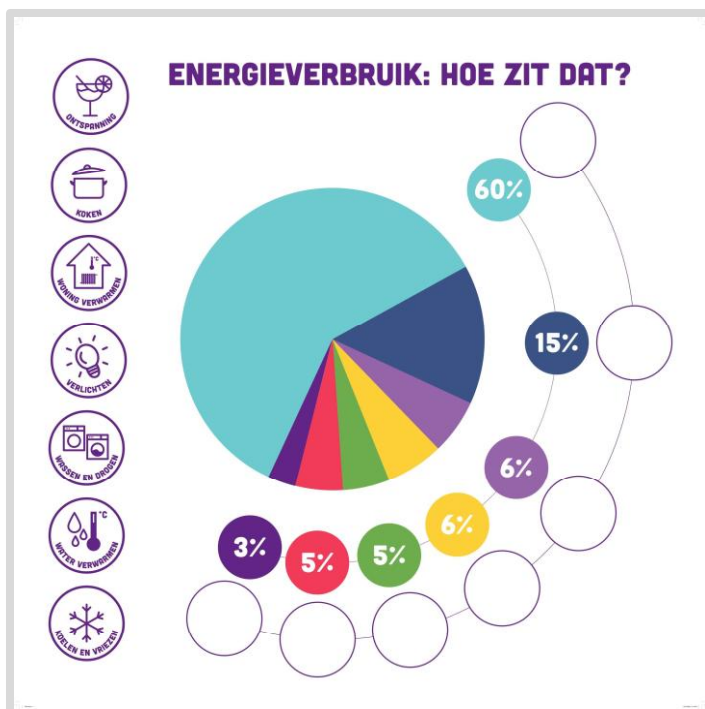
OPDRACHT 4: ENERGIEVERBRUIK: HOE ZIT DA?

Op het magneetbord plaatsen de jongeren bij ieder percentage een energievreter in huis.

Waaraan verbruiken we de meeste energie?

Waaraan minder?

Op de achterkant van het magneetbord vinden de jongeren de oplossing. Bij die oplossing staat ook een tip voor jongeren.

WONING VERWARMEN

60% Een donkere kamer houdt de warmte van de zon buiten. In de winter trek je de **GORDIJNEN EENS OPEN**. Je kamer is best **16 - 18 GRADEN OM TE SLAPEN**. Ben je er ook om te chillen/studeren? Draag een **ONSIE** of gebruik een **DEKEN**. Gezellig en energiebesparend!

WATER VERWARMEN

15% Gebruik je warm water om te douchen? Wees dan spaarzaam door **MAX TWEE LIEDJES TE DOUCHEN**. Met je favoriete artiest op wordt het leuker. Koud douchen kan ook! Het is energiebesparend en zou o.a. goed zijn voor betere concentratie en minder stress.

VERLICHTEN

6% Een lamp die opwarmt verbruikt meer energie! Vervang je lampen dus op tijd. Sfeerverlichting is leuk, maar enkel als jij er bent. Doe je **LICHTEN UIT** als je de kamer verlaat, **OOK DE KLEINE LAMPJES**. Je bespaart zo al snel 30 euro per jaar. Dat zijn 16 grote zakken chips!

KOELEN EN VRIEZEN

6% Iets afkoelen vraagt veel energie. Laat de koelkast dus **NIET OPEN STAAN** als je iets kiest. Zet er ook **GEEN WARM DINGEN IN JE KOELKAST**! Zo maak je het voor je koelkast lastig. Als je zelf wil afkoelen drink je toch ook geen tas hete choco.

WASSEN EN DROGEN

5% De wasmachine verbruikt veel. **MOET ALLES ECHT ZO VAAK IN DE WAS?** Stinkt het? JA! Een jeansbroek die je minder wast gaat langer mee en voelt beter aan! Laat je pull tussen twee draagbeurten **EENS BUITEN HANGEN OM OP TE FRISSEN**. Zo hoeft wassen niet na twee keer.

KOKEN

5% Geen zin om lang te koken? Geen zin om af te wassen? Geen zin om energie te verbruiken? **EEN EENPANGERECHT!** Daar scoor je thuis zeker mee! Zet zeker een **DEKSEL OP DE POT** en zet het **VUUR AL AF** voor einde kooktijd. De groenten garen nog wat na.

ONTSPANNING

3% Gamen verbruikt erg veel! Een spelcomputer verbruikt op 2 uur evenveel energie als een koelkast op een hele dag! Je gsm, oortjes of andere dingen opgeladen? Trek de stekker uit het stopcontact. Zo **VOORKOM JE SLUIMERVERBRUIK**

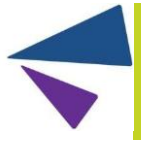
WARMT JE STEKKER OP? Dan is je stekker niet energie-efficiënt. Heel wat stroom gaat naar de warmte en niet rechtstreeks naar je toestel. Vervangen dus!

EXTRA: ENERGIEBESPARENDETIPS

Tijd over? Nood aan wat meer info? Als extra, als decoratie, als houvast, plaatsen we de lichtblauwe banner met energietips in het parcours. Vorige jaren werd deze banner gebruikt om een korting te geven op de energiekosten. Dit is niet meer van toepassing.

OPDRACHT 5: AFVAL

De jongeren zien voor de immo-banner verschillende vuilbakken staan. Op de vuilbak staat hoeveel dat afval kost. We kozen ervoor dit uit te drukken in prijs per grote afvalzak (standaard zak van 60l).

Op de bakken staan de gemiddelde kosten per zak. In het klein onderaan, staan de gemiddelde kosten voor een alleenstaande per jaar. Gebaseerd op een schatting o.b.v. cijfers van OVAM². Jongeren tellen elke vuilbak op en delen dit door 12.

OPVALLEND: Wie het slechts sorteert, betaalt meer!

Personen met sociaal tarief kunnen via de afvalinzamelingsdienst in sommige gemeenten en steden (in Gent bijvoorbeeld IVAGO) gratis vuilzakken krijgen.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

Jongeren noteren de bedragen naast de juiste term op het budgetplan

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om de bedragen in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult de bedragen in. De categorie afval zit

niet standaard in de app. Kies voor 'Nieuwe categorie'. Geef de categorie een naam en een tekenje.

Selecteer de datum van vandaag, kies voor een gepaste frequentie van betaling en sla de transactie op.

OPDRACHT 6: VERZEKERINGEN KIEZEN EN EXTRA (HUUR-)KOSTEN BETALEN

Om te achterhalen wat de verschillende verzekeringen zijn, maken de jongeren een puzzel.

In de puzzel staan ook twee andere begrippen die je best kent wanneer je een huis huurt: plaatsbeschrijving en huurwaarborg. De puzzel werd zo gemaakt dat er geen controle van de leerkracht nodig is, de stukken die bij elkaar horen vallen in elkaar.

FAMILIALE VERZEKERING

1. Deze verzekering dekt de schade die iemand uit jouw gezin heeft veroorzaakt bij een ander.
2. Vb. Als iemand uitgleed over jouw gladde stoep worden de medische kosten terugbetaald door de familiale verzekering.
3. NIET WETTELIJK VERPLICHT
4. PRIJS: €15/maand

BRANDVERZEKERING

1. Deze verzekering beschermt de waarde van je huis en je inboedel tegen onder meer de gevolgen van brand, storm, overstroming en sneeuwdruk.
2. Vb. Een storm zorgde ervoor dat één van de bomen uit je tuin op je garage viel. De verzekering betaalt de kosten aan de garage en de kapotte toestellen in de garage.
3. VERPLICHT
4. PRIJS: €38/maand

PLAATSBESCHRIJVING

1. Dit is een document waarin is elke kamer in detail is beschreven. Het wordt gemaakt voor je begint te huren. Je weet zo welke schade er al was en welke niet.
2. Vb. Je gaat verhuizen en verlaat je vroegere appartement. Wanneer de huurbaas de ruimtes inspecteert ziet hij dat een van de deuren geen klink heeft en vraagt je te betalen. Jij weet zeker dat die deur nooit een klink had. Omdat je dit op papier had staan voor je erin ging, moet je het toch niet betalen.
3. NIET WETTELIJK VERPLICHT
2. PRIJS: 125 euro, tweemaalig.

HURWAARBORG

1. Dit is een bedrag dat aan de kant staat. Het geld krijg je terug als je steeds de huur betaalt en alles in orde achterlaat na het einde van je huurcontract. Liet je iets kapot achter, dan wordt de huurwaarborg gebruikt voor de reparatie.
2. NIET WETTELIJK VERPLICHT
3. PRIJS: meestal 3x de huur, eenmalig

SCHULDSALDOVERZEKERING

1. Deze verzekering ga je aan wanneer jij en een partner een huis kopen. Het betaalt een deel van de lening of de volledige lening voor je huis af wanneer jij of je partner komt te overlijden.
2. Vb. Als je partner komt te overlijden, valt er een inkomen weg. Je betaalde eerst €700 per maand, maar moet nu ook het deel van je partner betalen. Opeens dus €1400. Met een schuldsaldoverzekering moet dit niet.
3. CONTRACTUEEL VERPLICHT (bij de aankoop van een huis)
4. PRIJS: €36/maand

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

Jongeren noteren de bedragen van de gekozen verzekeringen naast de juiste term op het budgetplan

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om de bedragen in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult de bedragen in. Je kiest de categorie 'Verzekeringen' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijkse frequentie van betaling en sla de transactie op.

OPMERKING

Het bedrag van de huurwaarborg en de plaatsbeschrijving worden niet genoteerd. Maak de jongeren er wel attent op dat ze dit moeten betalen voor ze alleen gaan wonen. Een beetje spaargeld kan dus geen kwaad.

Meer uitleg over de verschillende soorten (verplichte) verzekeringen vind je in de inspiratiegids.

 FAMILIALE VERZEKERING	Deze verzekering dekt de schade die iemand uit jouw gezin heeft veroorzaakt bij een ander.	 PRIJS: €15/maand	 NIET WETTELIJK VERPLICHT	Bijv. je stoot een dure vaas om bij de ouders van vrienden.
 BRANDVERZEKERING	Deze verzekering beschermt de waarde van je huis (en je inboedel) tegen onder meer de gevolgen van brand, storm, overstroming en sneeuwdruk.	 PRIJS: €38/maand	 VERPLICHT	bijv. door stormweer viel er een boom uit de tuin op je garage. Er is een raam kapot.
 HUURWAARBORG	Dit is een bedrag dat op een aparte rekening staat. Als je alles netjes achterlaat, krijg je het terug. Maar als je iets kapot maakt, gebruikt de baas het om het te repareren.	 PRIJS: meestal 3x de huur, eenmalig.	 CONTRACTUEEL VERPLICHT (bij de huur van een huis)	bijv. Je gaat verhuizen. Je kat maakte krassen op de muur, dus je huurbaas trekt 200 euro af van je waarborg bij het vertrek.
 PLAATSBSCHRIJVING	Dit is een document waarin elke kamer in detail is beschreven. Het wordt gemaakt voor je in de woning gaat wonen. Je weet zo welke schade er al was en welke niet.	 PRIJS: 125 euro, tweemaalig.	 NIET WETTELIJK VERPLICHT	bijv. Je verhuist uit je huurhuis en de eigenaar zegt dat jij een grote kras op de vloer hebt gemaakt. Op de plaatsbeschrijving bij het begin stond die kras al vermeld, dus hoef je er niet voor te betalen.
 SCHULDSALDO-VERZEKERING	Als jij en je partner een huis kopen, zorgt deze verzekering ervoor dat de lening (deels of helemaal) wordt terugbetaald als één van jullie overlijdt.	 PRIJS: €36/maand	 CONTRACTUEEL VERPLICHT (bij de aankoop van een huis)	bijv. Als je partner overlijdt, betaalt de schuldsaldoverzekering de rest van de lening zodat jij hetzelfde bedrag blijft afbetalen.

DEEL 3: DOMEIN GEZONDHEID

DOEL

In het domein gezondheid maken de jongeren kennis met de verschillende verzekeringen rond gezondheid, de daarbij horende bedragen, welke verzekeringen verplicht zijn, en wat het belang is van het indienen van een doktersattest bij je mutualiteit.

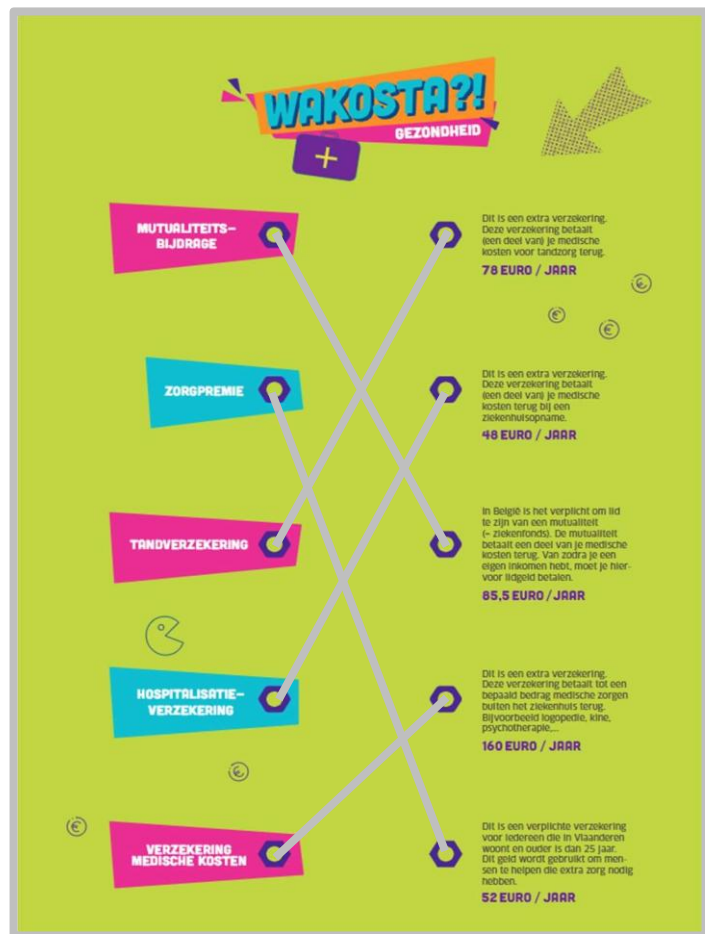
BENODIGDHEDEN

- Budgetplan / een smartphone per duo –
- Diagnoses
- Overzicht terugbetalingen door mutualiteiten
- Electroboard

"Toen ik in augustus een afspraak wou maken in het ziekenhuis, kreeg ik te horen dat dit pas in februari kon. Maar voor 53 euro extra kon dat al in september. Dat is oneerlijk voor mensen die deze extra kost niet kunnen betalen."

Monique - Mensen voor Mensen Aalst –
vereniging waar armen het woord nemen.

OPDRACHT 1: DE VERSCHILLENDE ZIEKTEVERZEKERINGEN

De jongeren spelen Electro en proberen zo te achterhalen welke verschillende verzekeringen en bijdragen er zijn, wat deze betekenen, of ze al dan niet verplicht zijn en wat ze gemiddeld kosten per jaar.

Indien het elektrospel beperkingen zou vertonen, kan je hier de correcte oplossingen terugvinden.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren de bedragen van de verplichte en de gekozen verzekeringen op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om de bedragen in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult de bedragen in. Je kiest de categorie 'Verzekeringen' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijks frequentie van betaling en sla de transactie op.

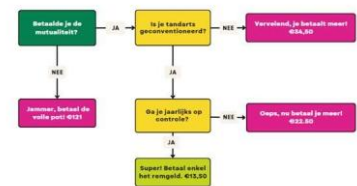
OPMERKING: De bedragen moeten worden gedeeld door 12, omdat de jongeren werken met een budgetplan voor 1 maand.

OPDRACHT 2: NAAR DE DOKTER

De dokter die staat opgesteld vertegenwoordigt verschillende specialisaties: psycholoog, tandarts, huisarts, spoeddienst en kinesist. In de doktersjas zitten verschillende diagnoses (kaartjes). De jongeren trekken per twee een **diagnose** uit de jaszak.

De jongeren overleggen onderling bij wie of waar ze willen langs gaan om de juiste zorg te krijgen. Ze denken hierbij ook na over een budgetvriendelijke optie.

Alles besproken? Dan bekijken ze een flowchart waarmee ze kunnen achterhalen hoe duur hun gekozen optie was.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Bespreek een aantal zaken om de jongeren een compleet beeld te geven.

- Wat is genconventioneerd/ niet-genconventioneerd?
- Wat is een wijkgezondheidscentrum?
- Wat is een Globaal medisch dossier?
- Wat is de zorgpremie, waarvoor dient het? In België is een aansluiting bij de mutualiteit en het betalen van de zorgpremie verplicht. Meer info over de zorgpremie: [De zorgpremie | Zorg](#)

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren het bedrag dat volgt uit de flowchart op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Gezondheid' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een eenmalige frequentie van betaling en sla de transactie op.

Tegenwoordig verlopen al heel wat **terugbetalingen** automatisch. Naast de brievenbus vinden de jongeren een schema met de bedragen van de terugbetalingen. Zo zien de jongeren wat zo een

doktersbezoek kost en hoe de mutualiteit tussen komt.

Bij de meerderheid van de dokters betaal je enkel het remgeld.

Jongeren leren dat een doktersbezoek geld kost, maar dat we omwille van sociale zekerheid veel minder moeten betalen.

	Wat betaal je?	Wat krijg je terug?	Remgeld
Huisarts →	€ 27,10	€ 21,10	€ 4
Tandarts →	€ 31	€ 25	€ 6
Psycholoog* →	€ 26	€ 15	€ 11
Spoed →	+/- € 150	+/- € 144,5	€ 5,5 (€24,5 zonder doorverwijzing)
Kinesist →	€ 30	€ 23,75	€ 6,25

OPMERKING: de prijzen zijn schattingen, afhankelijk van de leeftijd, financiële situatie of andere voorwaarden verandert de prijs. Vb. Een bezoek aan de huisarts kost in 2024 27,10 euro. Het remgeld blijft onveranderd: 4 euro voor patiënten met een globaal medisch dossier, 6 euro voor patiënten zonder GMD en 1 euro voor patiënten met een voorkeurstarief.

DEEL 4: DOMEIN HUISHOUDEN

DOEL

In het domein huishouden kopen de jongeren alle zaken aan die ze dagelijks gebruiken: eten, verzorgingsproducten, vervoer, gsm-abonnement, kledij,...

In dit domein zijn er per onderwerp een of twee opdrachten. Deze onderwerpen moeten **niet** in een bepaalde volgorde worden uitgevoerd. Binnen éénzelfde onderwerp volgt men best wel de volgorde zoals weergegeven in het draaiboek. De jongeren kunnen kiezen waar ze beginnen.

BENODIGDHEDEN

- Budgetplan/ een smartphone per duo wanneer
- Zelftesten
- Kledingrek met kledingfoto's
- Boodschappenlijstjes
- Banner supermarkt
- Mandjes hygiëne en kuisproducten
- Bord auto's
- Banner openbaar vervoer
- Huisdieren (knuffels)
- Borrelnootjes met twee schaalpjes

"Ik ga boodschappen doen met mijn rekenmachine in de hand. Ik krijg wekelijks een budget, ik moet echt rekenen en tellen wat ik kan kopen. Van de promo's kan ik vaak niet genieten, omdat mijn weekbudget te beperkt is. Ik voel me vaak bekeken als ik zo met mijn rekenmachine door de winkel loop. Vaak 'nee' moeten zeggen tegen je kind, doet je moederhart pijn."

Letitia - Mensen voor Mensen Aalst –
vereniging waar armen het woord nemen.

VOEDING:

OPDRACHT 1: DE WINKELOEFENING

De jongeren voeren deze opdracht uit aan de banner van de supermarkt. De jongeren doen inkopen in de supermarkt voor één persoon om drie dagen van te eten en drinken.

Er wordt gekozen voor drie dagen aangezien heel wat producten op de banner niet op zijn na één dag. Denk maar aan een brood, een doos cornflakes, een fles melk of een kilo wortelen.

Disclaimer: We innoveren non-stop. Helaas kunnen we ons niet voortdurend aanpassen aan de stijgende prijzen, waardoor de weergegeven prijzen minder actueel kunnen zijn. De opdracht draait vooral om het leren nadenken over boodschappen; de prijs speelt hierbij slechts een kleine rol.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Enkele zaken vallen op op de supermarktbanner. Gebruik de banner om verschillende budgettips mee te geven.

- Choco: De pot Boerinneke choco lijkt op het eerste zicht goedkoper, toch is deze pot per kg duurder dan de pot Nutella choco. Per kg is de Everyday choco uiteraard nog goedkoper.
- Pizza: Er is een actie: 1+1 gratis voor een Ristorante pizza. Toch is het met deze actie nog steeds een duurdere optie dan de Everyday pizza.
- Cola: Er staat een blikje cola uit de automaat op de banner, alsook een blikje cola uit de winkel. Het blikje uit de automaat is dubbel zo duur.
- Broodjes: Heel wat leerlingen kopen dagelijks een broodje. Stel, je koopt 4 dagen in de week een broodje en dit elke week van het schooljaar (36 weken). Je betaald gemiddeld 4,3 euro voor een broodje. In totaal betaal je per schooljaar 605 euro. Daarmee kan je toch al een reisje betalen of 6 paar nieuwe schoenen kopen.
- Water: Kraantjeswater is gratis. Elke dag een halve liter water uit een fles meenemen kost je gemiddeld 60 euro op een jaar, en dan heb je nog niet eens je dagelijkse hoeveelheid water binnen...

Bespreek ook **gezond eten** bij de banner. Gezond eten lijkt vaak duurder, maar hoeft dat helemaal niet te zijn. Bovendien verlaagt gezond eten de kans op ziekten, wat ook weer je factuur bij de dokter verlaagt.

De jongeren nemen een 'boodschappenlijstje' waarop verschillende categorieën staan vermeld. De jongeren zullen moeten inschatten wat ze allemaal zullen eten op 3 dagen.

- Ontbijt
- Koude maaltijd
- Warme maaltijd
- Extra's

AANPASSINGEN OP MAAT VAN DE LEERLING

Na het kiezen van alle producten wordt het totaalbedrag op het 'boodschappenlijstje' vermenigvuldigd met 10. **Op die manier krijgen de jongeren een idee hoeveel ze per maand zullen uitgeven aan eten.**

Een realistisch bedrag is tussen €280 en €400.

Jongeren die weinig gedetailleerd het boodschappenlijstje invullen komen op een laag bedrag uit. Jongeren die meer nauwkeurig het boodschappenlijstje invullen, hebben een hoger totaal. In dat geval kan je de vermenigvuldiging aanpassen naar totaal x8 of x9. Deze jongere eet dan eens restjes. – zie voorbeeld op de volgende pagina.

Is het voor de jongeren te moeilijk om het eten voor 3 dagen te noteren? Noteer dan het eten voor één dag en vermenigvuldig dit met 30.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren het totaalbedrag van hun boodschappen in op het budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken.

Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Boodschappen' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijkse frequentie en sla de transactie op.

BOODSCHAPPENLIJSTJE ETEN EN DRINKEN

Hier gaan we op zoek naar het bedrag dat we maandelijks besteden aan eten en drinken. Daarom doen we alsof we elke drie dagen hetzelfde eten gedurende een maand. **We moeten dus een dagmenu opstellen voor drie dagen en kijken hoeveel we van alles moeten kopen.** Op die manier komen we aan een realistisch bedrag dat we maandelijks besteden aan eten en drinken.

Stap 1: Kies uit de supermarkt de producten die je wil voor je ontbijt, koude maaltijd, warme maaltijd, en extra's

Stap 2: Noteer de prijs per product

Stap 3: Bereken de totaalprijs voor elke maaltijd

Stap 4: Tel alle totalen bij elkaar op, vermenigvuldig de som met 10 en schrijf de uitkomst op je budgetplan

Ontbijt	Prijs
Groot meergranenbrood	€3,15
Ronde koek	€1,40
Everyday choco	€1,78
Banaan	€0,40
Danone Yoghurt	€4,78
Everyday Halfvolle melk	€0,88
Totaal	€12,39

Extra's	Prijs
Red Bull Energiedrank	€1,14
Everyday Chips	€0,63
Appel *2	€0,80
Muffin	€1,40
Aardbeien	€3,99
Totaal	€7,96

Warme maaltijd	Prijs
Come a Casa Lasagna	€3,97
Kip filet	€2,50
Everyday snelkookrijst	€0,49
Uncle ben's saus	€2,59
Broccoli	€1,25
Spaghetti	€1,11
Boni Vegan Gehakt	€1,29
Pastasaus	€0,82
Champignons	€0,89
Courgette	€0,74
Aubergine	€0,86
Totaal	€16,51

Koude maaltijd	Prijs
Broodje smos	€4,10
Coca Cola * 2	€1,30
Krop sla	€1,29
Stokbrood	€2,50
Hummus pesto	€2,49
AH kalkoenfilet	€4,48
Tomaat	€0,32
Komkommer	€0,89
Kraantjeswater	€0
Totaal	€17,37

$$\text{TOTAAL} = €12,39 + €7,96 + €16,51 + €17,37 = €54,23$$

~~$\times 10 = €542,3$~~
 $\times 7 = €379,61$

Voorbeeld bij jongeren die gedetailleerd noteren ☐ gezien daardoor de prijs hoog ligt (boven 500 euro per maand) kan je deze prijs aanpassen ☐ het is aan de leerkracht de wijziging aan te geven (vb x7 of x8 ipv x10). Geef aan dat deze jongere dan ook eens de restjes eet.

OPDRACHT 2: SMAAKTEST – ZELF VOORZIEN

De jongeren kunnen borrelnootjes proeven van 2 verschillende merken. Door te proeven, proberen de jongeren te achterhalen welke nootjes van het huismerk 'Everyday' zijn en welke van het A-merk 'Duyvis'. Stel volgende vragen aan de jongeren:

- Welk product vind je het lekkerst?
- Wat is het merkproduct?
- Wat zou het prijsverschil kunnen zijn?

De Smaaktest voorzie je als leerkracht zelf. Je kan verschillende kanten opgaan. Zo kan je ook Oreo's en Oreo's van het huismerk meebrengen. Je kan ook Prince ministar en Boni Chocotini meebrengen.

Liever een drankje? Dacht je aan Everyday Cola en Coca Cola? Of nog moeilijker: kraantjeswater en flessenwater. Wedden dat de jongeren het huismerk er niet kunnen uithalen?

Voorbeeld:

	Boni BONI Chocotini koeken 6x37,5g Laagste prijs in de streek van: Halle Verander winkel 1⁸⁵ /st 8,23/kg Toevoegen +		Lu.prince.ministars LU PRINCE MINISTARS Melkchocol. 5x37,4g Laagste prijs in de streek van: Halle Verander winkel 2⁵⁹ /st 13,86/kg Toevoegen +
---	---	--	---

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: De smaaktest breng je zelf mee.

Hoewel dat wat meer voorbereiding vraagt, is deze smaaktest een echte meerwaarde. Leerlingen ondervinden zo zelf dat het verschil tussen 2 producten erg klein is. Hetgeen je wil overbrengen blijft zo nog meer hangen.

HYGIËNE

OPDRACHT: PRIJZEN VERGELIJKEN

Er zijn vier manden gevuld: 1 mand met onderhoudsproducten van A-merken, 1 mand met onderhoudsproducten van huismerken, 1 mand met verzorgingsproducten van A-merken en 1 mand met verzorgingsproducten van huismerken. De jongeren kiezen een mand met verzorgingsproducten en een mand met onderhoudsproducten:

- Hoeveel kost elke mand? **Laat de jongeren maar eens gokken!**
- Welk prijsverschil zit er tussen de twee manden?
- Bij welk product is het prijsverschil het grootst?
- Hoeveel moet je per maand voorzien voor hygiëne?

Na het maken van deze oefening noteren de jongeren de prijzen van de gekozen mand op het budgetplan.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren het bedrag van de gekozen mand op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken.

Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Verzorging' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijkse frequentie en sla de transactie op.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Het is vooral belangrijk dat jongeren opmerken dat er een enorm prijsverschil is. Een winkelmandje met A-producten is 3 keer duurder dan een winkelmandje met huismerken, terwijl de kwaliteit niet altijd beter is. In realiteit bestaat een winkelmandje vaak uit een mix van A-merken en huismerken. Benadruk het belang van het vergelijken van prijzen, kwaliteit en smaak. **Tip:** probeer eerst het huismerk. Is het huismerk wat je nodig hebt, graag lust of voor jou voldoende goed is, gebruik dan dit product. Zo niet, probeer het A-merk.

KLEDING

OPDRACHT: SHOPPINGSPROFIEL

De jongeren maken een som van hoeveel de kleren kosten die ze aanhebben. De jongeren kiezen een van de opties: Minder dan €150, tussen €150 en €250 of meer dan €250. Bij elke mogelijkheid hoort een bedrag dat ze op hun maandbudgetplan moeten zetten.

OPMERKING: Let erop dat de jongeren alles optellen, de schoenen, de kousen,

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren hoeveel ze uitgeven aan kledij op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Kledij' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een eenmalige frequentie en sla de transactie op.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Aan de kleding hangen tags van de kringwinkel.

Benadruk dat het kopen van tweedehandskledij goedkoper is en beter voor het milieu. Ook solden zijn goed voor onze portefeuille. Er hangen tweedehandskleren aan het rek. Gelieve de kleren te laten hangen en de tags er NIET af te halen.

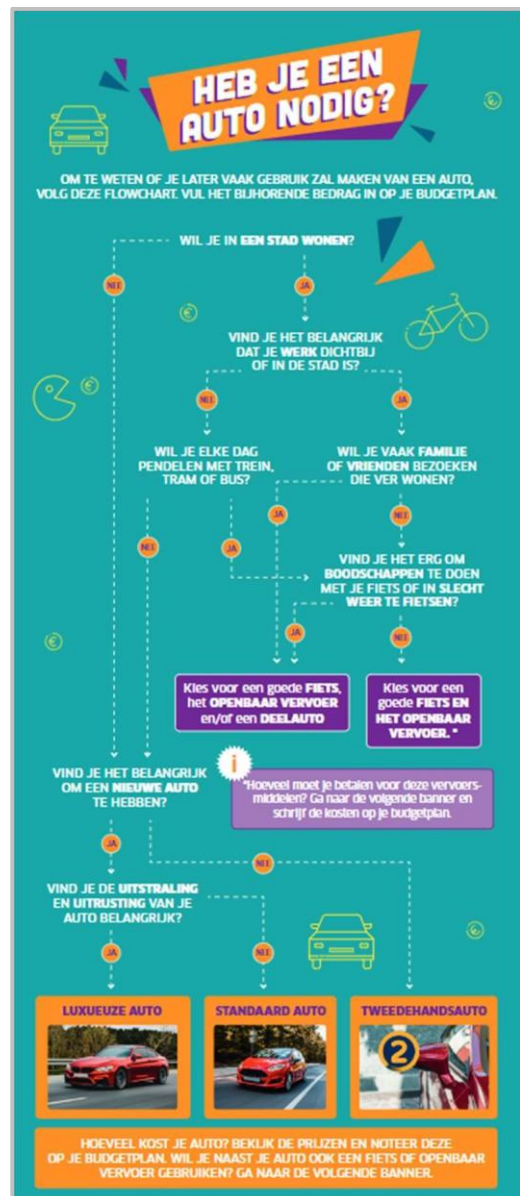
VERVOER

De jongeren beslissen hier met welke vervoersmiddelen ze zich zullen verplaatsen. Kopen ze een auto? Gebruiken ze liever een alternatief vervoersmiddel?

OPDRACHT 1: HEB IK EEN AUTO NODIG?

De jongeren volgen eerst een flowchart waaruit blijkt of ze later een auto denken nodig te hebben of niet. Deze flowchart werd toegevoegd omdat de ervaring ons leert dat verschillende groepen van jongeren niet realistisch nadenken over de noodzaak van een auto.

Of en welke auto de jongeren aan het einde zien, wordt bepaald door de vragen in de flowchart. Het kostenplaatje dat iedere auto met zich meebrengt lezen de jongeren op de achterkant van iedere overeenkomstige auto.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren het bedrag op hun budgetplan.

OF

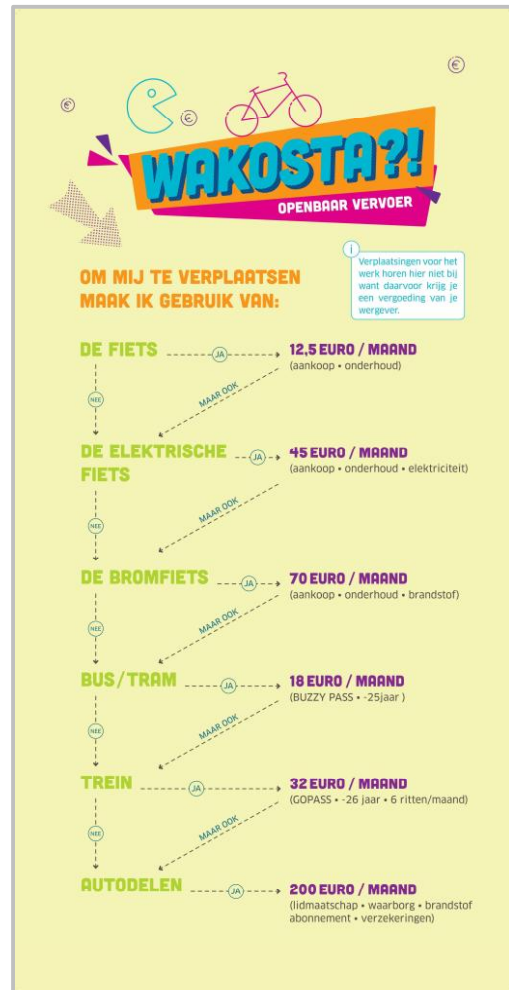
Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken.

Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Vervoer' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een eenmalige frequentie en sla de transactie op.

OPDRACHT 2: VERVOERSBANNER

Nadat de jongeren de flowchart van de auto doorlopen hebben, bekijken ze de banner van het ‘openbaar vervoer’. De jongeren zijn verplicht om minstens 1 of meerdere vervoersmiddelen te kiezen uit deze banner. Het is namelijk realistisch dat iemand zich op verschillende manieren verplaatst.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren het bedrag op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor ‘UIT’ en vult het bedrag in. Je kiest de categorie ‘Vervoer’ en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een de juiste frequentie en sla de transactie op.

TELECOM

OPDRACHT: ABONNEMENT INTERNET

In de telecomshop kunnen de jongeren kiezen tussen 3 internetabonnementen. Ze kiezen het abonnement dat best past bij hun eigen gebruikersprofiel.

Aangezien tegenwoordig vooral het aantal gigabytes van belang is, kunnen de jongeren op iedere pancarte lezen wat ze allemaal kunnen doen met de gigabytes binnen het abonnement. Het internetabonnement omvat ook een internetsnelheid. Dat is vooral van belang bij gamen en streamen.

OPDRACHT: ABONNEMENT TELEFOON

De jongeren denken na hoeveel mobiel internet ze nodig hebben per week. Ze maken per app een inschatting (Spotify, Instagram, YouTube, TikTok, Gamen, Netflix) hoeveel deze verbruiken. Telkens op het kaartje met 0 gigabytes staan er ook alternatieve apps vermeld die vergelijkbaar verbruik hebben.

Indien toegelaten kunnen ze op hun smartphone kijken naar hun schermtijd.

Ze zoeken op het rek tussen de kaartjes naar de bijhorende uren. Zo kunnen ze gemakkelijk optellen hoeveel gigabytes mobiele data ze per week nodig zouden hebben.

Na het optellen kunnen ze op het oranje kaartje aflezen hoeveel gigabytes per maand ze nodig hebben, en hoeveel zo'n abonnement kost. Dit is een gemiddelde prijs van de huidige beschikbare abonnementen bij verschillende providers.

TikTok	Spotify	Netflix	Gamen	Instagram	YouTube
1u15min	10u	1u30min	0u	0u	45min
1GB +	1GB +	1GB +	0GB +	0GB +	1GB +
 2 korte filmpjes	 Meer dan 100 miljoen songs om te downloaden	 2 afleveringen van je favoriete serie	 Eerder verlaten spelletjes	 Scrollen via Facebook, Pinterest, WhatsApp en meer	 4 korte filmpjes

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren het bedrag op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Media' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijkse frequentie en sla de transactie op.

HUISDIEREN

OPDRACHT: HUISDIEREN

De jongeren kunnen ervoor kiezen om een hond, een kat en/of een konijn te kopen. Deze aankoop is uiteraard **NIET verplicht**. De maandelijkse kosten van de huisdieren zijn berekend op basis van voedingspatroon, speelmateriaal, vaccinaties en jaarlijkse controle bij de dierenarts.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren het bedrag op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Huisdieren' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijkse frequentie en sla de transactie op.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: De huisdieren werden al verschillende keren meegenomen.

Gelieve na te kijken of de leerlingen niks mee hebben.

DEEL 5: DOMEIN ONTSPANNING

DOEL

In het domein ontspanning moeten de jongeren een keuze maken tussen de verschillende ontspanningsmogelijkheden. Daarnaast kunnen de jongeren een reis winnen naar Thailand door het krassen van een krasbiljet.

BENODIGDHEDEN

- Budgetplan/een smartphone per duo
- Bord ontspanning
- Kraslotjes
- Reiscontracten
- Algemene reisvoorwaarden

"Dankzij de UiTPAS aan kansentariet kunnen mijn kinderen naar de judo gaan. Ze zijn daar opengebloeid, hebben vrienden gemaakt en hebben meer zelfvertrouwen gekregen. Zo voelen we ons meer opgenomen in de samenleving."

Papa Kevin- Mensen voor Mensen Aalst –
vereniging waar armen het woord nemen.

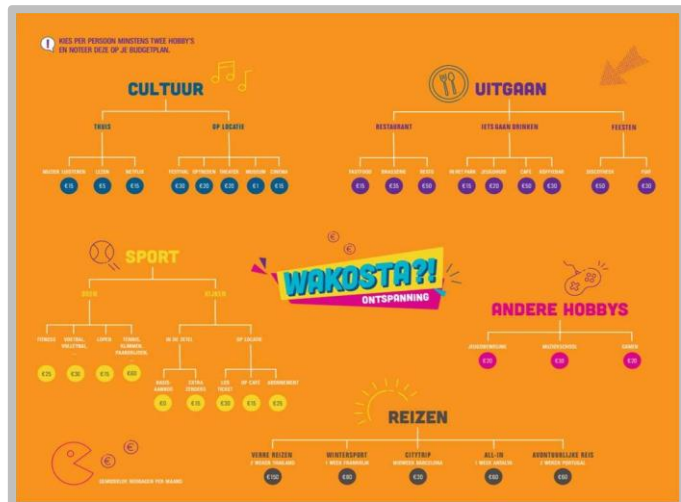

OPDRACHT1 : AANBOD ONTSPANNINGSMOGELIJKHEDEN

De jongeren kunnen kiezen uit een gevarieerd aanbod van ontspanningsmogelijkheden: fitness, op café gaan, voetbalmatch bijwonen, museumbezoek, lopen, lezen, muziek luisteren, ..

Sommige ontspanningsmogelijkheden betaal je in realiteit eenmalig (een citytrip of het lidgeld).

De bedragen van deze ontspanningsmogelijkheden zijn berekend per maand, zo kunnen de jongeren zien wat ze moeten sparen.

Per duo kiezen de leerlingen **minstens twee ontspanningsmogelijkheden**. Het is belangrijk dat de jongeren **REALISTISCH** kiezen. Hebben ze nu meerdere ontspanningsmomenten (tennis, cinema, netflix én spotify), dan betalen ze in het parcours ook voor meerdere ontspanningsmomenten.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren de bedragen op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om de bedragen in te vullen, druk je weer op het plusteken. Je kiest bovenaan voor 'UIT' en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Vrije tijd' en geeft nog een eventuele omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een maandelijkse frequentie en sla de transactie op.

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Blijft er op het einde van de maand niet veel geld meer over, dan valt ontspanning vaak als eerste weg. Ontspannen is belangrijk om gezond te blijven en je goed te voelen. Dit kost echter ook geld. Laat de jongeren op zoek gaan naar ontspanningsmogelijkheden die passen bij hun budget. Nood aan extra info? Via de site van Gezond leven vind lesmateriaal voor leerkrachten: [Geluk in de klas](#) | [Gezond Leven](#)

OPDRACHT 2: REISBUREAU WAKOSTA?!

Bij het reisbureau kunnen de jongeren een reis naar Thailand winnen. Ze krijgen per duo een gratis kraslotje. Om die reis te kunnen winnen moeten de jongeren 2 palmbomen krassen.

Bij een winnend lot moeten de jongeren een reiscontract invullen.

Terloops schuif je de [algemene reisvoorwaarden](#) onder hun neus.

In de algemene reisvoorwaarden staan er enkele [absurde voorwaarden](#), bijvoorbeeld artikel 6:

- Enkel het vervoer naar Thailand wordt vergoed (d.w.z. transport naar/van luchthaven en vliegtickets).
- Het hotel is reeds gereserveerd, maar ten koste van de reiziger: € 1500
- De jongeren engageren zich om jaarlijks € 100 te storten aan De Warmste Week.
- De jongeren zullen in de maanden juni, juli en augustus tweewekelijks het gras van hun leerkrachten maaien.

Maak de jongeren duidelijk dat het belangrijk is om steeds [de algemene voorwaarden](#) goed te bekijken.

Kleine lettertjes altijd lezen! Onderteken niet om het even wat!

Meer uitleg over [kredieten](#) vind je in de inspiratiegids.

Daarom moet je dus altijd de kleine letters van een contract lezen

Dat het tegenwoordig bijzonder moeilijk is om een goed én gratis wifi-netwerk te vinden op een openbare plaats, dat weten we allemaal. Op het eerste zicht ben je meteen aangesloten, maar dan blijkt er toch weer een wachtwoord nodig te zijn. Zes Londenars gingen wel héél ver om hun draadloos internet te bemachtigen. Althans, volgens de kleine lettertjes van de algemene voorwaarden. Auteur: Kim De Raedt

Het experiment van beveiligingsfirma F-Secure kon de gevaren van het internet niet mooier blootleggen. De firma maakte een wifi-netwerk beschikbaar op een drukke openbare plaats. Wanneer mensen probeerden in te loggen, kregen ze een gigantisch document met algemene voorwaarden voorgeschoteld. Enthousiast als ze waren over het gratis internet gingen ze natuurlijk meteen met alles akkoord, ook met de 'Herod Clausule'.

En dat hadden ze beter niet gedaan. De Herod Clausule stelde namelijk dat het gratis wifinetwerk enkel beschikbaar was als de gebruikers het permanente eigendom op hun eerstgeboren kind zouden afstaan aan de firma. Een zware prijs voor even je mails lezen en Facebook checken, maar toch gingen zes mensen in op de vreemde eis. Simpelweg omdat ze te lui waren om de kleine lettertjes te lezen.

De gebruikers kunnen opgelucht ademhalen: F-secure zal niet écht het recht op hun eerstgeboren kind opeisen. Maar de boodschap is duidelijk: lees áltijd de algemene voorwaarden van een contract volledig door.

BRON: De Raedt, K. (2014, 30 september). Daarom moet je dus altijd de kleine letters van een contract lezen. Gazet van Antwerpen. https://www.gva.be/cnt/dmf20140930_01295594

DEEL 6: DOMEIN EXTRA

DOEL

In het domein extra komen een aantal uitgaven aan bod die de moeite waard zijn om een extra blik op te werpen. Het is de bedoeling jongeren attent te maken voor uitgaven die op het eerste zicht misschien klein zijn. Tel je alles op, dan betaal je toch meer dan gedacht.

OPDRACHT 1: WAKOSTA?! ON THE GO

‘Bij jongeren is de prefrontale cortex nog niet helemaal uitontwikkeld. Dat is precies het deel in de hersenen dat verantwoordelijk is voor de executieve functies, zoals vooruit plannen, impulsbeheersing, het werkgeheugen en flexibiliteit. Tegelijkertijd is het beloningscentrum actiever dan ooit en laten jongeren zich extra snel verleiden tot bijvoorbeeld de aanschaf van een nieuwe jas. Ze weten vaak best dat iets misschien niet zo’n verstandig idee is, maar onder bepaalde omstandigheden vinden ze het lastig om hun impulsen onder controle te houden en zwichten ze gemakkelijk voor beloningen op de korte termijn. Ook volwassenen gaan soms natuurlijk overstag door iets moois in de etalage of een reclame op televisie, maar lang niet zo vaak als jongeren.’

Barbara Braams, "Adolescent risk taking: the influence of pubertal development, neural responses to rewards and social context." Proefschrift Universiteit Leiden, 2017.

De impulsaankopen die jongeren doen wegen op hun budget. Hoewel volwassenen minder impulsaankopen doen, zien we toch dat er uit gemak nog vaak minder slimme aankopen worden gedaan. Om de kosten van impulsaankopen een plaats te geven, ontwikkelde we een vitrinekastje met daarin een aantal producten die je on-the-go koopt of niet aan kan weerstaan.

IN DE VITRINEKAST VIND JE...

- Koffie on-the-go Zet een koffie thuis en neem hem mee in een herbruikbare beker.
- Klein pakje chips De prijs per kilo van een grote zak chips (€6.27/kg).

Gezondere alternatieven zijn ook een optie, zoals appels (€2.49/kg).
- Snickers uit het tankstation De prijs van één stuk in het tankstation (€2.2/stuk) is duurder dan de prijs wanneer je meerdere koopt. (€2.99/7 stuks = €0.42/stuk)

Wil je snacken onderweg? Leg dan iets in je wagen op voorhand.
- Pasta (Bocca) Een potje pasta afhaken? Dat is inderdaad gemakkelijk, maar heel duur. Een pasta box kost gemiddeld €9.5. Dezelfde hoeveelheid maak je gemakkelijk thuis voor €1.5.
- Proteïne shake Wie gezond en gevarieerd eet, hoeft zich meestal geen zorgen te maken over eiwitten.

Ook sporters die veel trainen halen genoeg binnen met een beetje extra kwark of yoghurt, melk, kip of tofu. Wil je toch een sake nemen, dan is eiwitpoeder een goedkoper alternatief
- Schepsnoep Schepsnoep wordt vaak geafficheerd aan de prijs per 100gr. Het lijkt op het eerste gezicht dus vrij goedkoop (€1.19/100gr). Reken je dit om naar de prijs per kilo, dan is het al meteen wat meer (€11.9/kg).

In vergelijking met een standaard zakje snoep van het huismerk betaal je bovendien dubbel zo veel. Een zak zure snoepjes van boni kost je (€4.75/kg)
- Kauwgom €1.89
- Zonnebril €29.99
- Gsm-hoesje €15
- Oorbellen €5.25

AANDACHTSPUNT VOOR LEERKRACHTEN: Jongeren noteren de prijs per maand. Kopen ze dus wekelijks/dagelijks een zakje chips, dan vermenigvuldigen ze de prijs in de vitrinekast.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren de extra kost op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken.

Je kiest bovenaan voor 'IN' bij een verdienste en 'UIT' bij een extra kost en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Andere' en geeft een omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een eenmalige frequentie en sla de transactie op.

OPDRACHT 2: ROKEN EN VAPEN

Deze pancartes zijn bedoeld om jongeren op een toegankelijke manier te laten nadenken over de kostprijs van roken en vaperen, en hen bewust te maken van de financiële impact. Ze sluiten aan bij thema's als gezondheid, keuzes maken en omgaan met geld.

De pancartes werden ontwikkeld in het [Vlaams Instituut Gezond Leven](#).

DOEL

- ▶ Leerlingen kennen de **kostprijs van (e-)sigaretten** in België.
- ▶ Ze zijn zich **bewust van het geld** dat ze kunnen uitsparen door niet te roken of niet te vaperen.
- ▶ Ze **reflecteren** over de **financiële voordelen** van niet roken of vaperen.
- ▶ Ze **leren spelenderwijs** meer over de impact van roken op hun budget.

VERDERE TIPS

- ▶ Gebruik de pancartes om te **reflecteren**. Je kunt volgende vragen stellen: Wat kost roken/vaperen nu eigenlijk? Waar zouden ze dat geld anders aan uitgeven? Wat heeft jou verrast? ...
- ▶ Laat leerlingen **zelf rekenen**: hoeveel kost roken of vaperen per dag/week/maand? Er kan gebruik gemaakt worden van de online calculator van [tabakstop](#).
- ▶ Moedig **open, niet-veroordelende gesprekken** aan waarin leerlingen hun ervaringen of twijfels kunnen delen.
- ▶ Wil iemand effectief stoppen? Verwijs hen dan door naar [betrouwbare hulp](#). Ook een huisarts, apotheker of een vertrouwenspersoon kan hen begeleiden in het stoptraject. Gebruik eventueel deze [infosheet](#) om het gesprek over vaperen aan te gaan. Daarnaast kunnen jongeren met hun vragen terecht bij [WATWAT](#), waar ze betrouwbare antwoorden krijgen.

Verder aan de slag rond het thema roken en vaperen? Neem een kijkje op [Gezonde School](#).

WAKOSTA?! ROKEN?

ROOK JIJ SIGARETTEN?
NOTEER HET BEDRAG DAT JE MAANDELIJKS
UITGEEFT OP JE BUDGETPLAN.

SIGARETTEN PER DAG	GELD DAT JE BETAALT PER MAAND	GELD DAT JE BETAALT PER JAAR	WAT KAN JE MET DIT BEDRAG DOEN ALS JE NIET ROOKT?
1 - 4 /DAG	€50,4	€657	TOMORROWLAND 3 DAGEN ticket + eten + drinken + kamperen
5 - 8 /DAG	€109,2	€1423	BROMFIETS aankoop bromfiets klasse B + verzekering voor het eerste jaar
9 - 12 /DAG	€176,4	€2301	12-DAAGSE GROEPSREIS CUBA ticket + verblijf + eten + activiteiten

**WAT ALS JE EENS
EEN WEEK NIET
ROOKT?**

SCAN ME

MEER INFO OP WATWAT.BE

VLAAMSE INSTITUUT
GEZOND
LEVEN
biz

WAKOSTA?! VAPEN?

VAPE JIJ? NOTEER HET BEDRAG DAT JE
MAANDELIJKS UITGEEFT AAN VAPES OP JE
BUDGETPLAN.

VULLINGEN PER WEEK	GELD DAT JE BETAALT PER MAAND	GELD DAT JE BETAALT PER JAAR	WAT KAN JE MET DIT BEDRAG DOEN ALS JE NIET VAPET?
2 /WEEK	€29,3	€351	JAARABONNEMENT FITNESS Basis abonnement, groepslessen en drank NIET inbegrepen
4 /WEEK	€47	€567	WEEKENDJE PARIS VOOR 2 TGV + eten + overnachting

**ELKE TREK KOST GELD.
WAT ALS JE HET
EENS LAAT?**

SCAN ME

MEER INFO OP WATWAT.BE

VLAAMSE INSTITUUT
GEZOND
LEVEN
biz

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren de extra kost op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken.

Je kiest bovenaan voor 'IN' bij een verdienste en 'UIT' bij een extra kost en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Andere' en geeft een omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een eenmalige frequentie en sla de transactie op.

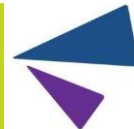
DEEL 6: ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN

DOEL

Het is belangrijk dat jongeren te weten komen dat er steeds geld voorzien moet worden voor onverwachte uitgaven: het betalen van een boete, een lekkende kraan herstellen, het betalen van een ziekenhuisfactuur enz.

Met het rad leren ze ook dat verzekeringen belangrijk zijn. Wie nam geen verzekering en betaald nu meer?

OPDRACHT: HET RAD VAN GEBEURTENISSEN

Laat de jongeren eerst hun maandbudget berekenen en dan pas aan het rad draaien. Via de wakostaapp moeten ze zelf niets meer uitrekenen. Hebben ze kunnen sparen? Of hebben ze meer uitgegeven dan ze kunnen betalen?

Daarna moet elk duo eenmaal aan het rad draaien. De jongeren noteren de extra kosten of extra verdiensten naast hun maandelijks eindresultaat.

NOTEREN IN BUDGETPLAN/BUDGETAPP

De jongeren noteren de extra verdienste of extra kost op hun budgetplan.

OF

Jongeren vullen de wakosta-app verder aan. Om het bedrag in te vullen, druk je weer op het plusteken.

Je kiest bovenaan voor 'IN' bij een verdienste en 'UIT' bij een extra kost en vult het bedrag in. Je kiest de categorie 'Andere' en geeft een omschrijving. Selecteer de datum van vandaag, kies voor een eenmalige frequentie en sla de transactie op.

"Mijn zoon wou niet naar school. Ik kon zijn schoolboeken niet meteen betalen en hij moest naar school zonder boeken. Zo'n start in het secundair onderwijs wou ik mijn kind niet geven..."

Maryam - Mensen voor Mensen Aalst –
vereniging waar armen het woord nemen.

Op het rad staan verschillende gebeurtenissen. Zowel positief als negatief.

- ▶ Je moet vier dagen in het ziekenhuis blijven.

Heb je een hospitalisatieverzekering?

NEE? - €1000

JA? - €50

- ▶ Je gaat samenwonen. Je deelt de kosten.

+ €250

- ▶ Je morst water op de laptop van een vriend.

Heb je een familiale verzekering?

JA? Franchise - €250

NEE? - €700

- ▶ Je krijgt een jaarafrekening van gas en elektriciteit.

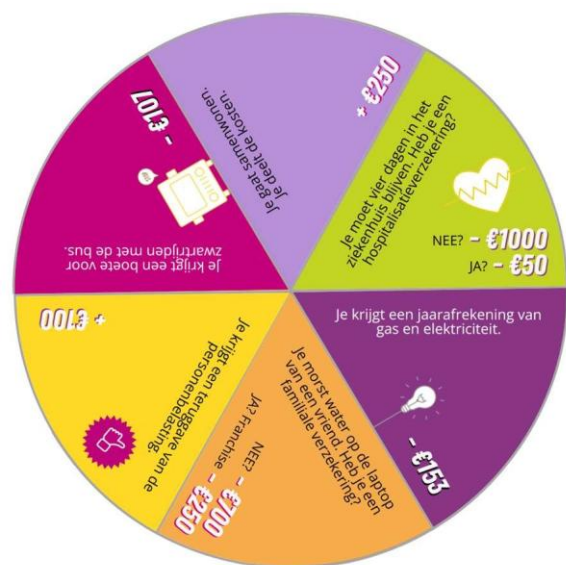
- €153

- ▶ Je krijgt een boete voor zwartrijden met de bus.

- €107

- ▶ Je krijgt een teruggave van de personenbelasting. +

€100

OPMERKING: jongeren die geen auto hebben gekocht in het parcours, kunnen geen ongeval krijgen met de auto. Laat deze jongeren een tweede keer draaien aan het rad.

DEEL 7: NABESPREKING

Een nabespreking is erg belangrijk. Met deze reflectievragen wordt datgene wat de jongeren leerden vastgezet en worden de jongeren uitgedaagd verder na te denken over de leerstof.

Bij het merendeel van de bezoeken wordt de nabespreking niet op locatie gedaan, maar op een later moment, bijvoorbeeld in de klas.

ENKELE MOGELIJKE REFLECTIEVRAGEN:

- Hoe vond je het om het parcours te doorlopen?
- Wat raakte jou tijdens het parcours?
- Welke opdrachten vond je leuk, welke minder leuk? Waarom?
- Wat vond je gemakkelijk of eerder moeilijk? Waarom?
- Wat wisten jullie al voordien?
- Welke inkomens hebben jullie gekregen? Was dit inkomen voldoende?
- Hoeveel denk je later te verdienen? Weten jullie hoeveel je ouders verdienen?
- Was het moeilijk om een woning te kiezen en heb je de woning gekozen die je wilde of was dit niet mogelijk?
- Wie had genoeg geld om een maand rond te komen met zijn of haar budget? Wie niet?
- Welke uitgaven nemen de grootste hap uit je budget?
- Heeft het doorlopen van het parcours je aangezet om anders om te gaan met de uitgaven die je nu al hebt?
- Ben jij je nu meer bewust over de kosten/uitgaven die je ouders hebben?
- Wat zal je zeker onthouden uit de oefeningen? Laat iedereen 1 ding opschrijven en overloop dit.
- Hebben jullie aan het eind geld over gehad voor ontspanning? Indien er weinig geld over was, zou je ontspanning kunnen weglaten? Welke gevolgen zou dit kunnen hebben?
- Wie heeft het contract ondertekend? Waarom wel? Waarom niet?
- Heeft iedereen de algemene reisvoorwaarden gelezen? Waarom wel? Waarom niet?
- Wat stond er in de algemene reisvoorwaarden?
- Welke boodschap willen we hier geven?
- Waar kom je nog zo'n 'saaie' contracten tegen?
- Zijn er mensen die geld over hadden? Wat zouden jullie hiermee doen?

- Zijn er veel onverwachte dingen voorgevallen? Wat is het belang van sparen?
- Zou je overwegen om geld te lenen voor bepaalde dingen? Bijvoorbeeld voor een huis of een auto? Zou je ook willen lenen voor een GSM of voor een televisie? Wat zijn de voor- en nadelen van geld lenen?
- Waarop zou je kunnen besparen? Is dit moeilijk? Vraagt dit veel inspanning(en)?
- Wat zou jij doen als je geldtekort hebt? Wat zijn de verschillende mogelijkheden?
- Weet je waar je terecht kan bij financiële problemen? Zou je hulp vragen als het moeilijk is?
- Zou je het parcours aanraden aan medejongeren/ ouders/anderen? Waarom wel? Waarom niet?
- In het parcours werden kosten vaak als maandelijks genoteerd. Weet dat sommige uitgaven niet maandelijks, maar om het kwartaal of jaarlijks zijn. Hou hier op tijd al rekening mee en vermijd verrassingen.
- Wat zou voor jongeren in armoede moeilijk kunnen zijn? Wat zou jij kunnen doen? (denk bv. aan viering 100-dagen, groepswork)

De begeleider geeft een woordje uitleg bij [sparen](#). Waarom moet je sparen? Benadruk dat elke vorm van sparen goed is.

De begeleider geeft een woordje uitleg bij [schulden](#). Welke soorten schulden bestaan er? Hoe beland iemand in een problematische schuldensituatie? Welke soorten schulden zijn er?

TOEKOMST

Als je met vragen zit over bepaalde facturen, je budget of gewoon graag advies wil, spring gerust binnen in een JAC, CAW of OCMW. Iedereen met eender welke vraag wordt er geholpen. Wacht niet te lang, want zo worden problemen enkel erger.

De begeleider geeft een woordje uitleg bij [verschillende vormen van hulp bij geldproblemen](#):
'soorten budgethulpverlening.'

Dankjewel voor jullie komst!

Laat gerust iets achter in ons gastenboek.

Team BIZ

Joke, Kim, Veerle en Agnes

Mail: budgetinzicht@cawoostvlaanderen.be

Of bezoek onze website: www.bizoostvlaanderen.be